Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Tractatus ascetico-theologicus de conscientia erronea - Cod. Ettenheim-Münster 75

Cartier, Jean-Baptiste

[S.l.], 1733

Articulus 2

urn:nbn:de:bsz:31-108631

Visual Library

Probabilis simpliciter ratio dicitur esse illa, quæ nititur motivo gravi, seu magni momenti; intelligitur motivum grave non absolutè tantùm, sed etiam comparativè.

Dividitur 2.do in certò et probabiliter tantùm probabilem, illa est culta motivo de cuius gravitate liquidò et certò constat, ista verò nititur motivo, de cuius gravitate certò non constat.

Dividitur 3.tio in magis, minùs et æqualiter probabilem. Magis probabilis est, quæ motivi sui soliditate vincit opinionem sibi oppositam, minùs probabilis est, quæ quoad motivi sui soliditatem superatur à sententia opposita. æqualiter verò probabilis est, quæ motivi sui soliditate æquat opinionem sibi oppositam.

Dividitur quarto, in in= et extrinsecè probabilem, illa est, quam suadet ratio gravis; hæc verò est quæ nititur auctoritate vel testimonio gravium et fide dignorum hominum.

Dividitur 5.to in speculativè et practicè probabilem. Illa est, quæ innititur rationabili motivo de veritate obiecti abstrahendo ab omnibus circumstantiis; hæc verò est, quæ habet rationale seu grave motivum pro honestate actûs considerati omnibus circumstantiis hîc et nunc exercendis. et hæ divisiones benè notandæ sunt, enimverò earum dem notitia, ad ea, quæ dicturi sumus, apprimè est necessaria.

Articulus 1.us

Præmittuntur aliqua notanda ad Probabilismum.

Quel an hac alteri præferenda sit
Quel an hanc nos semper oporteat amplecti?

Prius quam ostendamus, an liceatum sit sequi sententiam probabilem relicta probabiliore ~~Hæc nos~~ quædam prænotanda sunt. Igitur

Prænotandum est 1.mo, quando indagatur, an liceat sequi sententiam probabilem relicta probabiliori.
non esse sermonem ~~non est sermo~~ de sequela speculativa, sed de practica; constat enim, quod in scholis exercitationis gratiâ, possit defendi quælibet sententia etiam ad mores

spectans, dummodo habeat aliquam probabilitatem, unde tantùm quæstio est de sequela in ordine ad operationem actualem seu quandò quis teneatur exercere aliquam actionem, cui subest periculum peccandi. Præterea quæstio non versatur circa sententiam quomodocunqs probabilem, sed de ea, quæ præterquam quod motivo gravi innitatur insuper nec rationi evidenti aut principio certo, nec scripturæ, nec traditioni, nec Patribus, nec conciliis nec sumorum Pontificum decretis, nec prorsus unanimi Doctorum sententiæ adversatur. his enim conditionibus, inquiunt probabilistæ efficiebet opinio, ut verè sit probabilis, fasqs sit eam sequi relicta probabiliori.

Prænotandum est 2.do aliud esse sententiam seu opinionem aliquam esse probabiliorem, et aliud esse tutiorem; hæc enim operantem magis à peccato removet; illa verò facit eum magis conformiter veritati operari; unde sæpe contingit, quod aliqua sententia sit tutior in praxi, et tamen speculativè minus probabilis. ad hoc demonstrandum solet comuniter à Doctoribus adduci sententia D. Bonavent. in 4. dist. 17. p. 2. a. 2. q. 2 Docet enim ibidem seraphicus hic Doctor quod si quis in peccatum mortale lapsus sit, minimè confessionem differre debeat, sed quam primùm habità saltem copiâ confessarii, illud suum peccatum sub præcepto confiteri eum oporteat. ~~teri debet~~. Hæc equidem sententia tutior est, at certè minùs probabilis, ut post D. Thomam docent communiter Doctores.

Prænotandum est 3.tio Ista apud omnes fere theologos pro certo circa probabilismum haberi. 1.mum est. licitum esse sequi opinionem probabilem, posito quod sufficienti adhibitâ studio probabilior inveniri non possit; nam alioquin Deus videretur ab homine impossibilia exigere.

2.dum est Neminem obligari semper sequi tutiora, sedquemcunqs sequi posse minùs tuta, si appareant probabiliora.

3.tium est, quod si sententia minùs probabilis ex motivo intrinseco, fiat certa moraliter propter adventitiam auctoritatem, tunc poterit quis tutâm conscientiâ eam in praxi amplecti, ut nemo non videt. Hæc ut dixi fere apud omnes theologos sunt certa; sed dubitatur maximè, an in concussu duarum opinionum, quarum una cognoscitur probabilior alterâ, nihilominus adhuc licitum sit sequi sententiam minùs probabilem et minùs tutam, relicta probabiliori? negant quidem multi, quos Prob-

babilioristas vocant, seu affirmant longe plures, Probabilistæ ~~Vocati~~ nuncupati.
Præstat totam difficultatem problematicè seu in utramque partem ventilare; sic enim faciliùs ac pleniùs eius nanciscemur notitiam.

Articulus 3.tius.

Proponuntur momenta, quibus probatur licere sequi sententiam minùs probabilem etiam relicta probabiliore.

Primum desumunt Probabilistæ ex communi consensu (C: omnis status ac dignitatis plus quam ducentorum!: de quibus Tirinus, Raynerus et alii:) qui unaniniter docent, licere sequi sententiam minùs probabilem relicta probabiliori.

Verum quorsum ista? reponunt Probabiliorista. an ignoratur, quia argumentum pessimi furba est, ut benè ait Seneca. Producant, ait contenson hic c. 7, si velint, in aciem non decem seu viginti probabilistas, seu centum, seu mille, seu decem millia in millibus suis: illi omni cæterum multitudini et nationi te oponimus Doctor sancte!: alloquitur Divum Thomam! qui unus es et parem non habes, quia tu unus pro decem millibus computaris? seq. 18. oppone veterum discipulorum tuorum cætum aliter sentientium.

Præterea inquiunt Probabiliorista, non solùm opponimus veteres theologos, qui ante annum 1500 floruerunt, verùm etiam innumeros recentiores ex omni natione et ordine, qui mòd re maiùs perpensa oppositum docent, adeo ut incertum sit, pro qua nam sententia nunc stet maior probabilitas extrinseca.

Inst: Saltem hoc concedendum est, quod per integrum sæculum præteritum scilicet communissima ac receptissima fuerit Doctorum sententia, licitum esse sequi sententiam minùs probabilem minùsque tutam, etsi opposita magis probabilis videretur; cum igitur ad auctorem naturæ et gratiæ pertinere videatur, ut caveat ne per tam longum tempus magnus error in Ecclesia vigeat, consequens est, nullum errorem subesse illi sententiæ, quæ per integrum sæculum provera et indubitata habita est.

R: dot 1mo Thyrsus Gonsalez in dissertatione 2da plæresque auctores, præteriti sæculi nil dovisse, quod ~~Probabiliorista~~ Probabilistarum sententiæ adversetur, ostendit, tum paragrapho 1mo tum 2do et sequentibus, multos eorum locutos esse tantùm de casu, quo oppinio minùs tuta, quæ communiter habetur pro minùs